

Годівля кнурів-плідників і відгодівля свиней.

План лекції.

1. Годівля кнурів-плідників залежно від віку та інтенсивності використання
2. Корми і техніка годівлі кнурів-плідників. Раціони.
3. Види відгодівлі свиней.
4. Раціони, що використовують при відгодівлі свиней.
5. Вплив різних видів кормів на якість свинини.

Годівля кнурів-плідників залежно від віку та інтенсивності використання.

Метою годівлі кнурів-плідників є насамперед забезпечення нормальної статевої функції. Тварини повинні бути здоровими, мати заводську вгодованість і високу статеву активність. Як ожиріння, так і недостатня вгодованість негативно позначаються на статевій активності та якості спермопродукції. Дуже ожирілі кнури неохоче йдуть (або зовсім не йдуть) у парування, виділяють мало сперми низької якості.

Для визначення норм годівлі кнурів потрібно знати вік, живу масу, вгодованість та інтенсивність племінного використання.

Із розрахунку на 100 кг живої маси дорослим кнурам згодовують раціони цінністю 1,5 корм. од. та які містять 1,0 – 1,3 кг сухої речовини, молодим, відповідно, – 2 корм. од. та 1,0 – 1,7 кг сухої речовини. На 1 кг сухої речовини раціону має припадати 1,28 корм. од. або 1,1 корм. од. В раціоні має бути 120 г перетравного протеїну з розрахунку на 1 корм. од. При нестачі в раціоні повноцінного білка кількість сперми у кнурів різко зменшується й погіршується її якість. Це проявляється ще більшою мірою при підвищеному статевому навантаженні. Дорослим кнурам, яких тривалий час не використовують для парування, норму годівлі зменшують на 10 – 20 % щоб запобігти їхньому ожирінню.

Корми і техніка годівлі кнурів-плідників. Раціони.

Раціони та їх структура залежать від інтенсивності використання кнурів.

Тип годівлі кнурів у всіх зонах повинен бути концентратним. Їм дають суміш концентрованих кормів (овес, ячмінь, кукурудза, горох, макуха або шрот). Соковиті корми (коренебульбоплоди, комбінований силос) згодовують у невеликій кількості. Із зелених кормів використовують люцерну, конюшину, горох, вико–вівсянусуміш. Обов'язково в раціони вводять корми тваринного походження (збиране молоко, риб'яче і м'ясо–кісткове борошно).

Кнурів годують 2 – 3 рази за добу густими вологими мішанками (1:1 або 1:1,5) і напувають досхочу. Їм не можна давати гнилі, морожені та запліснявілі корми.

Для кнурів щодня організовують прогулянки по коловій доріжці на відстань 1,5 – 2 км, а влітку обов'язково випасають на пасовищах й утримують у літніх таборах. Активний моціон зміцнює здоров'я і підвищує статеву активність тварин. Щоб запобігти взаємному травмуванню, ікла в усіх кнурів спилують. Їм також регулярно розчищають і обрізують копита.

Види відгодівлі свиней.

Відгодівля є заключним (перед забоєм) процесом виробництва свинини, основна мета якого полягає в одержанні максимального приросту живої маси тварин при раціональних витратах кормів. При створенні оптимальних умов годівлі, необхідних для прискорення росту свиней, слід передусім враховувати фізіологічні властивості будови і функціонування їх органів травлення та вікові особливості формування різних тканин. Зокрема відомо, що відгодівля буде високоефективною тоді, коли свині споживають корми, перетравність сухої речовини яких буде не нижчою 80%.

У перші 6 місяців після народження м'язова тканина у свиней формується найінтенсивніше і відповідно зростає її відносна маса в організмі. Пізніше ріст м'язової тканини уповільнюється і зростає відкладання жиру. Тому вік свиней є одним із вирішальних факторів, що визначає тип відгодівлі і її успіх. Молоді свині дають м'ясну тушу з меншою кількістю сала, ніж дорослі. Приріст м'яса в них відбувається у більших розмірах і з меншими затратами кормів, ніж у дорослих. На одиницю живої маси вони з'їдають більше корму, приріст їх менш калорійний і при цьому вони дають більш високі прирости, ніж дорослі свині. Молоді свині використовують азот кормів на відкладання білка в тілі збільшеним ефектом ніж старші. Особливо помітний понижений синтез білка в тілі свиней та підвищене жировідкладення, починаючи з 6-7-місячного віку.

Рівень і якість годівлі визначає швидкість досягнення необхідних кондицій свиней на відгодівлі, витрати кормів і якість свинини. Чим інтенсивніша годівля, тим швидше закінчується відгодівля і менші витрати корму на одиницю продукції. Високі рівні протеїну сприяють формуванню м'язової тканини, а значні рівні енергії - відкладенню жиру у організмі свиней. Якість жиру свиней залежить від жиру кормів. Споживання свиньми значних кількостей рослинних жирів є причиною зниження якості свинини. Сало таких свиней є м'яким та легкоплавким, непридатним до копчення.

Відгодівля – це нормована годівля тварин, призначених на м'ясо.

Раціони. Корми, що використовують при відгодівлі свиней.

За вимогами Державного стандарту, залежно від віку, живої маси, типу відгодівлі й товщини шпигу свині, призначені для забою, поділяють на п'ять категорій: свині беконні, свині м'ясні, свині жирні, кабани, поросята–молочники.

Розрізняють такі типи відгодівлі свиней: м'ясна та її різновид – беконна відгодівля, відгодівля дорослих свиней до жирних кондицій.

М'ясна відгодівля. У практиці свинарства нашої країни м'ясна відгодівля найпоширеніша. На відгодівлю ставлять молодняк у 3 – 4-місячному віці при досягненні живої маси 30 – 40 кг. Відгодовують тварин залежно від прийнятої технології до живої маси 100 – 120 кг. При цьому товщина шпигу на рівні 6 – 7-го грудних хребців не повинна перевищувати 4 см. Для відгодівлі придатний молодняк усіх порід та їхні помісі. Як правило, молодняк порід м'ясного напряму продуктивності відгодовують до досягнення живої маси 110 – 120 кг, м'ясо–сального – 100 – 110, сального – 90 – 100 кг. Саме відгодівля до таких вагових категорій економічно найефективніша. При м'ясній відгодівлі метою є

одержання від молодняку високого приросту і м'ясних туш із соковитим ніжним м'ясом та невеликою кількістю щільного підшкірного сала.

Найвигідніша м'ясна відгодівля тоді, коли абсолютний приріст живої маси становить 100 – 120 кг у 6,5 – 7,5-місячному віці при витраті на 1 кг приросту не більше 4,0 – 4,4 корм. од.

Через нестачу кормів у багатьох господарствах свиней відгодовують при низьких середньодобових приростах живої маси, внаслідок чого продовжується строк відгодівлі, збільшуються витрати на виробництво свинини. Крім того, продовження строків відгодівлі за умов неповноцінної годівлі негативно впливає на якість свинини, оскільки вона стає грубою та жирною. Якість туш, тобто вміст у них м'яса і сала, змінюється залежно від віку, рівня годівлі та умов утримання тварин. *Беконна відгодівля*. Це особливий вид м'ясної відгодівлі, при якому до якості продукції (до добраних тварин та кормів) ставлять певні вимоги.

Беконом називають свинину, одержану від молодих тварин і виготовлену у вигляді спеціально оброблених та просолених особливим способом напівтуш, з яких видалені хребет і лопатки. М'ясо рівномірно пронизане прошарками жиру (так зване мармурове). Виготовляють бекон на спеціальних фабриках або в особливих цехах великих м'ясокомбінатів.

Для беконної відгодівлі добирають тварин які характеризуються скороспілістю і в 3-місячному досягають живої маси 25 – 30 кг. Перевагу надають свиням з розтягнутою середньою частиною тулуба, скільки із середньої частини туші одержують бекон вищого сорту (бекон із лопаткової ділянки й окорока гірший за якістю). Закінчують відгодівлю при досягненні тваринами 6 – 7-місячного віку та живої маси 90 – 100 кг. Для цього молодняк потрібно годувати за нормами з розрахунку одержання середньодобового приросту 400 – 500 г на початку і 600 – 700 г у кінці відгодівлі. На 1 корм. од. раціону повинно припадати перетравного протеїну на початку відгодівлі 120 – 140 г, а в її кінці – 90 – 100 г.

Від підсвинків, які досягли у 5-місячному віці живої маси 75

– 90 кг, одержують надто водянисте м'ясо, яке непридатне для виготовлення якісного бекону та тривалого його зберігання. Якщо зазначеної маси тварини досягають у 9–10-місячному віці і старше, то м'ясо стає грубим, з нього можна одержати тільки бекон II сорту. Для виробництва бекону непридатні пізньоспілі свині, молодняк, що затримався в рості, некастровані або кастровані в 3 – 4-місячному віці кнурці, поросні та ті, що опоросилися, свиноматки.

На якість бекону значною мірою впливають також певні корми. За два місяці до забою в структурі раціонів тварин слід максимально збільшити частку тих кормів, які поліпшують якість продукції – ячменю, гороху, проса, коренеплодів, трави бобових рослин, відвійок, сколотин, молочної сироватки. Економічно вигідна беконна відгодівля молодняку на пасовищі при інтенсивній підгодівлі концентрованими кормами та побічними продуктами переробки молока.

Кращий бекон одержують при відгодівлі молодняку комбікормом, до складу якого входять ячмінь, жито, просо. Дуже якісним кормом, що підвищує щільність сала і забезпечує одержання бекону з доброю мармуровістю, є горох.

Дуже добре на якість свинини впливають відвійки. При їх використанні одержують бекон високої якості. Комбікормові заводи виготовляють спеціальні комбікорми для беконної відгодівлі.

Вплив різних видів кормів на якість свинини.

Всі корми за впливом на якість свинини поділяють на три групи.

Перша група – це корми, що сприяють одержанню свинини високої якості. Із зернових до них відносять ячмінь, пшеницю, жито, горох, люпин, просо; із соковитих – моркву, цукрові, напівцукрові та кормові буряки, гарбузи, комбінований силос; із зелених – люцерну, конюшину, сераделу, еспарцет, вико-та горохово-вівсяні суміші; з кормів тваринного походження – збиране молоко, склотини, сироватку, м'ясне й м'ясо-кісткове, у невеликій кількості – риб'яче борошно. Вони також послаблюють негативну дію деяких інших кормів.

Друга – гречка, кукурудза, пшеничні висівки, картопля, патока, картопляна м'язга. При відгодівлі свиней винятково на цих кормах одержують м'яке сало та несмачну свинину. Якщо раціони свиней на 50 – 60% (за енергетичною поживністю) складаються з кормів другої групи, а іншу частину становлять корми першої, то одержують м'ясо доброї якості.

До третьої – відносять корми, які різко погіршують якість м'яса і сала з причини високого вмісту рослинних жирів та сильного специфічного запаху. До таких кормів відносять сою, овес, макуху, шрот, барду, рибу та борошно з неї (при великих дозах), відходи рибної промисловості. При застосуванні в раціонах відгодовуваних свиней значної кількості наведених кормів одержують свинину дуже низької якості, що непридатна для консервування та тривалого зберігання.

Якщо корми цієї групи в раціоні становлять не більше 25% (за енергетичною поживністю) і не менше 50% припадає на корми першої групи, то можна одержувати м'ясо досить доброї якості (для цього за два місяці до забою корми третьої групи з раціону вилучають).

У зв'язку з переходом економіки України на ринкові відносини значення якісних характеристик м'яса буде постійно зростати, тобто якість продукту буде зумовлювати ціну на нього й економічні показники виробництва продукту.

Зарубіжними вченими проведена значна робота щодо вивчення впливу окремих кормів на продуктивність свиней та якість продукції. За даними І. Єсперсена та Я. Клаусена, які вивчали свинарство Данії, ячмінь, пшениця, жито та овес сприятливо впливають на якість свинини. Якщо у концентрованому кормі міститься більше 1/3 кукурудзи, то свинина стає маслянистою. Невелика кількість коренеплодів позитивно впливає на якість свинини; згодовування їх у великій кількості збільшує період відгодівлі і надає м'якості шару шпик. Варена картопля в помірних даванках надає свинині щільності, білого кольору та приємного смаку. При посиленій годівлі буряками дещо сповільнюється процес відгодівлі, а шпик у ділянці хребта стає значно м'якшим, ніж при годівлі зерном та збираним молоком. Використання м'ясо-кісткового борошна при посиленій годівлі буряками негативно впливає на консистенцію і вигляд свинини. Годівля харчовими відходами також значною мірою негативно впливає на якість свинини.

Особливе значення має протеїнова підгодівля тварин. Встановлено, що збиране молоко є найбагатшим протеїновим кормом якщо необхідне виробництво свинини найвищої якості (за смаком, чистотою, кольором та щільністю консистенції).

Свині, які одержують у вигляді протеїнової підгодівлі сироватку, розвиваються так само добре, як і при підгодівлі збираним молоком, і від них одержують свинину доброї якості. У разі заміни відвійок на риб'яче борошно слід пам'ятати, що коли в останньому міститься більше 7% жиру, то воно зовсім непридатне для відгодівлі свиней.

При годівлі свиней із застосуванням риб'ячого борошна, яке містить близько 2% жиру, одержують свинину незадовільної якості. Але знежирене риб'яче борошно при невеликих даванках не погіршує якості свинини. Бекон від свиней, що годували таким борошном, майже не відрізняється від бекону тварин, які одержували у вигляді протеїнової підгодівлі збиране молоко. Якщо при дослідженні ні в одній із проб бекону від свиней, яким давали збиране молоко, не було виявлено неприємного смаку, то в деяких пробах бекону від тварин, яким згодовували дуже знежирене риб'яче борошно, спостерігався рибний присмак і саме у тих випадках, коли свиням у великих кількостях згодовували соковиті корми. Навіть у випадках, коли риб'яче борошно не використовували після досягнення підсвинками живої маси 60 кг, уникнути його негативного впливу на якість бекону не вдалося.

Проте слід зазначити, що коли при годівлі свиней дуже знежиреним риб'ячим борошном досягнуті добрі результати, можливість погіршення якості свинини не виключена.

Дослідження датських вчених показали, що замінювати збиране молоко багатими на протеїн кормами рослинного походження можна повністю, оскільки вплив цих кормів на смакові якості свинини в основному нейтральний.

При годівлі свиней люпиновим шротом та горохом також одержують якісну свинину. Соєвий шрот надає свинині доброї консистенції та якості, а з невеликою кількістю збираного молока чи сироватки – відмінної якості.

Значною мірою на смак свинини впливає згодовування дрібної риби та відходи рибопереробної промисловості. М'ясо свиней, які одержували до 30 – 40 кг відходів рибопереробної промисловості, в деяких випадках може мати присмак риби навіть при забої після досягнення живої маси 90 кг. При дослідженні впливу корму та режиму годівлі на якість свинини слід звертати увагу не лише на консистенцію шпику, а й на колір свинини, оскільки невластивий м'ясу колір часто супроводжується м'якою консистенцією продукту, причому частіше спостерігається у свиней при годівлі в холод приміщеннях.

Одним з поліпшуючих якість свинини кормом є харчовий цукор. Підгодівля цукром завжди підвищує якість свинини. Якщо в останню добу перед забоєм свині згодувати 1 – 2 кг цукру чи меляси, то свинина матиме свіжий і приємний смак, а трішки просолена – приємний аромат. На результати відгодівлі значною мірою впливає вітамін B12, який міститься в кормах тваринного походження (в рослинних кормах він зазвичай відсутній).

При застосуванні антибіотиків – специфічних продуктів життєдіяльності мікроорганізмів, тварин і рослин, що мають протимікробну дію (у звичайних

кормах вони відсутні), у годівлі молодих свиней, особливо взимку, приріст живої маси значно підвищується, а витрати кормів зменшуються. Використання антибіотиків влітку та при повноцінній годівлі менш ефективне.

Механізм дії кормових антибіотиків ще остаточно не з'ясований. Більшість дослідників вважають, що безпосередньої участі в обміні речовин антибіотики не беруть, а лише впливають на нього опосередковано, стимулюючи чи гальмуючи розвиток різних мікроорганізмів, які знаходяться в травному каналі. Відзначають, що при вживанні антибіотиків свині п'ють багато води і швидко жиріють.

У годівлі свиней також слід широко використовувати дешеві відходи, які одержують при приготуванні лікарських антибіотиків. З раціону свиней антибіотики вилучають за 1,5 міс до забою.